

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВЕТЕРИНАРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Аранчій Я.С., здобувач

Полтавська державна аграрна академія

У статті розглянуто проблеми розвитку ветеринарної діяльності, заходи для розв'язання завдань з розвитку тваринництва, досліджено чинники, що виступають головними перешкодами для інноваційної діяльності вітчизняних виробників та витрати, що включаються у собівартість при здійсненні науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт

The article deals with problems of veterinary activities, measures to solve the problems of livestock development focuses on the factors that are the main obstacles to innovation activities of domestic producers and costs to be included in the cost of carrying out research and development work

Постановка проблеми. В сучасних умовах на ринку України спостерігається складна ситуація зі створення нових інноваційних продуктів. На підставі проведеного моніторингу ринку можна стверджувати про відсутність на ринку новітніх світових розробок ветеринарних препаратів (даний факт зумовлений їх високою ціною та низькою платоспроможністю власників сільськогосподарських і домашніх тварин); про відсутність на ринку нових оригінальних препаратів вітчизняних виробників; про низький технологічний рівень вітчизняних підприємств; про відсутність виробництва субстанцій для виготовлення ветеринарних препаратів; про високі витрати на розробку нового сучасного препарату; про низьку конкурентоспроможність препаратів вітчизняного виробництва тощо [1, 4].

Крім того, головними перешкодами для інноваційної діяльності вітчизняних виробників виступає багато чинників, а саме: відсутність коштів для проведення наукових досліджень та освоєння виробництва нових препаратів; відсутність технічних і технологічних можливостей для виробництва нових препаратів; відсутність власної науково-дослідної бази; неможливість утримання та відсутність на підприємствах висококваліфікованих спеціалістів; відсутність або недостатньо налагоджена співпраця підприємства з науково-дослідними установами; недосконалі вітчизняне законодавство і система державного регулювання галузі ветеринарної фармації та ринку ветпрепаратів; недостатній захист інтелектуальної власності (розвиток тіньового ринку) тощо.

Стан вивчення проблеми. У роботах О. Алексєєва, Т. Арасланової, А. Баталова, В. Бугакова, Н. Внукової, В. Маркової, Е. Майдебури, О. Перебийноса, О. Пустовойта, Н. Ситника, А. Челєнкова здійснені важливі кроки щодо визначення проблем розвитку ветеринарної діяльності на аграрному ринку.

Результати досліджень. Розроблення нового ветеринарного препарату – це комплексна діяльність підприємства за трьома основними напрямками: базові дослідження з розробки технології одержання препарату; маркетингові дослідження та планування; роботи, пов'язані з отриманням обов'язкових дозволів, ліцензій, проходженням обов'язкового контролю, затвердженням технічної та іншої необхідної документації за співпраці з державними органами кон-

тролю [1, 2, 5]. Як свідчить практика, успіх створення та ринкової реалізації нових товарів значною мірою залежить від ставлення виробника до інновацій, від його готовності підтримувати нові ідеї, сприяти їх систематичному використанню, перетворювати їх у головну складову своєї оперативної роботи.

Як уже зазначалось, інноваційна діяльність є надзвичайно капіталомістким процесом. Згідно з українським законодавством, при здійсненні науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у собівартість включаються такі витрати як: витрати на теоретичні (пошукові) дослідження, розроблення технічних пропозицій, виконання розрахункових робіт, моделювання процесів; витрати, пов'язані з добором і вивченням науково-технічної літератури, інформаційних матеріалів вітчизняних і зарубіжних видань, проведенням досліджень на патентну чистоту, складанням аналітичних оглядів з досліджуваних проблем, вибором напряму досліджень, складанням методики виконання робіт, розробленням техніко-економічного обґрунтування, технічного завдання і планової документації; витрати на проектування, розроблення робочої документації та виготовлення дослідних зразків або макетів, засобів для їх випробування, монтаж і налагодження, а також роботи, пов'язані з підготовкою експерименту; витрати на дослідні роботи і випробування, узагальнення й аналіз результатів досліджень і пропозицій про впровадження у виробництво результатів виконаної роботи або обґрунтування доцільності чи недоцільності подальших робіт; витрати на винахідництво і раціоналізацію; витрати на розроблення дослідного, дослідно-промислового та промислового регламентів, положень технології серійного виробництва створених зразків виробів, на здійснення авторського нагляду; витрати на передання підприємствам, установам і організаціям своїх науково-технічних досягнень і надання допомоги щодо впровадження та використання ними передового досвіду.

На основі інформації виробників і діючих тарифів на послуги з авторизування препарату на ринку проведений аналіз з метою оцінки середніх витрат на розроблення та впровадження у виробництво в Україні нового ветеринарного препарату для двох варіантів дженерикових ветеринарних препаратів: за умови закупівлі діючої речовини та за умови її виробництва самим виробничим підприємством.

Проведений аналіз показав, що сьогодні загальні витрати на розроблення та впровадження нового ветеринарного препарату в Україні становлять близько 40-160 тис. дол., причому 7-16% цих витрат – передбачені державою обов'язкові видатки органам контролю. Процес розроблення триває в середньому не менше 3-5 років. Інноваційна діяльність у галузі ветеринарної фармації в Україні сьогодні фінансується коштом виробників. За таких умов досягти значних успіхів не вдається. Треба залучати нові джерела, нові форми стимулювання інноваційної діяльності. Такими засобами стимулювання з боку держави можуть бути ухвалення відповідних нормативних актів, встановлення податкових пільг, надання коштів виробникам і науково-дослідним установам на перспективні дослідження, створення умов для залучення приватного капіталу, в тому числі іноземного, стимулювання співпраці провідних виробників світу з вітчизняними виробниками, розвиток венчурного підприємництва [4].

У розвинених країнах Заходу державні пільги надаються, якщо обсяги витрат на дослідження порівняно з попередніми роками зростають, або ж витрати на наукові дослідження повністю або частково вираховують з оподаткованого доходу [2, 3]. Оптимальними за ринкових умов структурами є концерни або фірми, які поєднують розроблення, виробництво та реалізацію ветеринарних препаратів. Такий підхід за державної підтримки та регулювання дасть змогу підняти зацікавленість виробників у випуску нових більш ефективних препаратів, а отже, сприятливо вплине на рівень задоволення потреб країни у ветеринарних препаратах.

Ще одним прийнятним варіантом є кооперування з відомими іноземними компаніями. Проте, перед вітчизняними підприємствами при вирішенні цього питання постають значні труднощі, зумовлені тим, що потенціал транснаціональних компаній орієнтований, насамперед, на розроблення та просування високоякісних і дорогих препаратів під власними торговими марками на великі ринки розвинених країн. Це вимагає дотримання високих стандартів якості, жорсткої товарно-цінової стратегії, що здійснюється в глобальному масштабі, а на невеликих національних ринках у коротко- та середньотерміновій перспективі є неефективним. Вітчизняні виробники недостатньо привабливі для поглинання іноземними виробниками, насамперед, через зношеність основних фондів. Окрім того, транснаціональні компанії, щоб не зашкодити своїм відомим торговим маркам, часто дають згоду вітчизняним підприємствам на фасування їх препаратів чи поставки на умовах „in bulk” (тобто без упаковки або насипом).

Таким чином, враховуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що інноваційний процес створення та виробництва нового ветеринарного препарату складається з пов'язаних основних ланок і стадій, об'єднаних у чотири основні блоки: проектування, безпосереднє створення, підготування до виробництва та виробництво, впровадження на ринок.

Незважаючи на помітні успіхи та позитивні тенденції розвитку аграрного виробництва, функціонування сільського господарства характеризується певними негативними проявами. Зокрема, це нестабільні показники урожайності або їх зниження по основних сільськогосподарських культурах, продуктивності та кількості тварин у тваринницькій галузі, порушення або недотримання вимог агротехнологій, ігнорування впровадження науково-обґрунтованих сівозмін, недостатня увага до збереження екологічних параметрів довкілля, зменшення прибутковості або дохідності виробництва (збитковими залишаються майже 1/3 господарств), низькі доходи працівників сільськогосподарських підприємств та недостатня участь аграріїв у вирішенні соціальних проблем сільських територій.

Для розв'язання завдань з розвитку тваринництва необхідно здійснити такі заходи:

- зупинити зменшення поголів'я великої рогатої худоби шляхом удосконалення механізму надання бюджетних дотацій;
- забезпечити поступове збільшення чисельності високопродуктивних молочних корів у сільськогосподарських підприємствах і фермерських гос-

подарствах та довести його у 2015 р. до 1,7-1,9 млн. голів шляхом власного відтворення і організації закупівлі ремонтних телиць за межами України;

- забезпечити приріст обсягів виробництва м'яса шляхом розвитку м'ясного скотарства, птахівництва і свинарства в сільськогосподарських підприємствах і великих фермерських господарствах;

- стимулювати розвиток м'ясного скотарства в сприятливих для його розвитку регіонах;

- сприяти розвитку конкурентоспроможного виробництва шляхом підтримки формування механізованих тваринницьких ферм і комплексів, укомплектованих високопродуктивним поголів'ям та забезпечених належною кормовою базою;

- створити сучасну державну систему селекції у тваринництві і птахівництві;

- створити умови для кращого забезпечення сільськогосподарських виробників, в першу чергу особистих селянських господарств, племінним молодняком;

- сприяти концентрації виробництва продукції тваринництва в особистих селянських господарствах шляхом формування кооперативних об'єднань з метою одержання високоякісної сировини та безпечної для здоров'я людини тваринницької продукції, розширення заготівельної інфраструктури, підвищення товарності продукції тваринництва у 1,5 раза;

- сприяти розвитку комбікормової промисловості на кооперативних засадах та створенню культурних пасовищ;

- розширити мережу підготовки операторів тваринництва різного профілю, підвищити кваліфікацію та удосконалити механізм атестації спеціалістів і працівників галузі.

Висновки. З метою стабілізації та розвитку тваринництва, становлення його як конкурентоспроможної галузі передбачається: проводити доплату товаровиробникам за продані ними кондиційне поголів'я великої рогатої худоби, свиней та птиці, молоко та вовну за наявне та прирощене маточне поголів'я сільськогосподарських тварин; стимулювати закупівлю сільськогосподарськими підприємствами телиць і нетелів у племінних господарствах та за імпортом.

Література:

1. Баранов О.Г. Інноваційний процес як об'єкт державного регулювання / О.Г. Баранов // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №6 (36). – С. 172-178.

2. Галісєєва А. Г. Декілька слів про ветеринарний менеджмент та маркетинг / А. Г. Галісєєва // Технологія вирощування та здоров'я тварин. – 2001. – № 2. – С. 12.

3. Одинак Л. В. Ветеринарні послуги на засадах підприємництва / Л. В. Одинак // Наук. вісн. Львівськ. держ. акад. ветеринарної медицини ім. С. З. Ґжицького. – Львів, 2003. – Т.5, №2, ч.2. – С. 156–159.

4. Поперечний С. І. Ветеринарна послуга та її якість / С. І. Поперечний, Л. В. Одинак // Вісн. нац. ун-ту “Львівська політехніка”. № 499 : Логістика. – Львів : НУ “Львівська політехніка”, 2004. – С. 207–212.

5. Топіха В. Формування ринку продукції тваринництва в Україні : проблеми та перспективи / В. Топіха. – Миколаїв : МДАУ, 2004. – 221 с.